

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-рн **МАРТИН ТАБАКОВ – ИИОЗ - БАН**

Относно конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент”, по 2.3. - Философия, обявен от Института за изследване на общества и знанието при БАН - София, за нуждите на секция „Онтологически и епистемологически изследвания” в бр. 3 на „Държавен вестник” от 10 януари 2013 г. (със срок от два месеца от публикуването на съобщението.)

За този конкурс **единствен подал документи кандидат е главен асистент, д-р Юлия Александрова Васева-Дикова**, която (от 2010 г.) работи като главен асистент в секцията, за нуждите на която е обявен конкурса. Преди това е работила в секция “Философия на науката” към Институт за Философски изследвания при БАН като научен сътрудник 2ст. (2004-2007) и научен сътрудник 1 степен (2007-2011г.). Д-р Юлия Васева-Дикова завършва през 1998 г. Велико търновския Университет, магистър със специалност Философия. Била е докторант в ИФИ –БАН (2000-2002) в секция “Философия на науката”. През 2003 г. успешно защитава дисертация на тема „За гносеологичния статус на теоретичните конструкти” и получава образователната и научна степен „доктор”. В дисертацията си тя анализира една актуална за философията на науката тематика в която нашите автори имат традиция.

За конкурса е представила една монография – „Философия, наука, демаркация. Изд. „Проектория“, София, 2014. 200 стр. ISBN 978-619-156-090-5. - като хабилитационен труд. **Трудът ѝ засяга областите на философията на познанието и философията на науката - напълно съответства на тематиката на секцията за чийто нужди е обявен конкурсът.**

Кандидатката е облекчила значително работата на журито като, за разлика от повечето други случай на кандидати за хабилитация, не е представила други научни публикации, а само списък с такива. Държа да отбележа, че в случая считам, че тук монографията бе задължителна, защото, за разлика от някои случай на кандидати за хабилитация (в журито за които съм бил), които и без монография имаха значителна научна продукция, без тази монография кандидатурата олекваше! В представения списък има 7 статии в реферирани български списания (от тях 1 преди защитата) и една (на английски) в тематичен сборник издаден във Виена! Д-р Юлия Васева-Дикова има и 4 публикувани доклада в трудове от международни конференции и 6 публикувани доклада в сборници от национални конференции (1 преди защитата).

За сметка на относително малката публикационна активност в списания кандидатката има доста - **25 участия в различни научни форуми и у нас и в чужбина** - конференции, семинари (от тях 3 преди защитата и 7 международни). След придобиването на степента „доктор” е била участник в 5 научно-изследователски проекти, от тях 1 международен. **И публикациите ѝ и докладите изцяло се вписват в работата на секцията за която е обявен конкурсът.**

Както се вижда - ключова за оценката на кандидата е монографията ѝ . Представената за участие в конкурса монография е задълбочено и напълно самостоятелно и систематично изложение. В първа част “Демаркация -проблеми, критерии и решения” се дават както съвременните постановки на философията на науката, така и авторската гледна точка по темата, а именно чрез анализа на понятието ad hoc хипотеза (авторката предпочита да пише ad-hoc). Изложени са съвременни дискусии относно ролята на ad hoc хипотезите, връзката им с критериите за демаркация и с прогресът в науката; идеите за редукцията им. А също и процедури по елиминиране на теоретични конструкти и ad hoc хипотезите, “адхок-ността” (може би въведен от авторката термин) на научните теории. Откритието на Хигс бозона е силен аргумент за значението на **ad hoc** хипотезите. Разгледан е и попъровият критерий за научност. Освен Попър се анализират и много други известни или съвременни автори: Лакатош, Л. Лоудън, А. Грюнбаум и Дж. Леплин, Бамфорд, свързани с темата.

Втората част - “Реторика и демаркация” има като теоретични, така и по приложни анализи, напр. въпросите за имиджа и образа на науката в обществото, начините за разграничаване между наука и ненаука. А също и обсъжданията обединени под логото - „науката на съд“.Проблема демаркация се поставя и в един по-широк (социо-културен) аспект. Разгледани са дискусиите за “верификационизъм и фалсификационизъм”, Рус срещу Лоудън; връзката научен метод и демаркация. А също проблемът за демаркация, епистемичните стандарта, ad-hoc хипотезите и мястото им в реториката на Тейлър в частност “реториката на реторика на демаркацията”. Обсъдени са идеите на Айнщайн и връзката им с философският анализ на понятието научно свидетелство. А също и интелигентният проект и делото в Доувър(2005 г.). разглежда се и епистемичните стандарта и проблемът за демаркация. Обсъждат се демаркациите – “наука –ненаука”, “наука –псевдонаука”, “наука –лъженаука”, “наука –религия”; “научно знание - ненаучно знание”, предлагат се подходи за разграничаването им. Анализира се генезиса на проблема за псевдонауката. Обсъдени са и свързани с тях идеи за интелигентния дизайн и креационизма.

В монографията си тя проявява задълбоченост и навлиза дълбоко в една сложна и перспективна област от философия на науката, за която са нужни и добри познания на науката. Анализира съществения въпрос – “какво е научно знание” и мястото на значими ad hoc хипотези и история на науката и в съвременна наука. Посочва и двата подхода -методологичен и епистемологичен.

Навлизането в такива трудна тематика е значително постижение и аз бих препоръчал кандидатата дори и ако заслугата му се състоеше само в това, че е разбрал, разработил и популяризирил у нас една модерна и актуална тематика от философията на науката. Но, както споменах, тя дава и своята позиция. Авторката показва как досегашните методи на философия на науката не са винаги ефективни при решаване на Проблема за демаркацията. И се стреми да покаже къде да се търсят нови методи при прокарването на демаркационните линии. В края на всяка глава се правят изводи с оригинален характер. Напр. показва, че има зависимост между статута на ad-hoc хипотезите и разгръщането на проблема за демаркацията. Интересна е и идеята да разгледа проблема за демаркацията през призмата на дискусиите за ad-hoc хипотезите. Свързвайки въпрос за демаркацията с епистемичните стандарта в науката посочва решение на посочени от видни автори (Попър, Лакатош, Лоудън, Леплин, Грюнбаум) проблеми като предлага разграничаване на методологичен подход (въвеждане на хипотези) и епистемологичен подход (анализ на проверените следствия от хипотезите) при анализа на ad-hoc хипотезите. Прави сравнение между Карнап и Попър при процедурите на елиминиране, в резултат от налагането на един епистемичен стандарт (антиметафизичност). При Карнап има елиминиране на теоретичните конструкти, при Попър - избягване на ad-hoc хипотезите в научното знание.

Дава и класификация на ненаука: псевдонаука, лъженаука, протонаука, фалшификация на данни и др.

От горенаписаното се вижда, че с монографията си Юлия Александрова Васева-Дикова отговаря на изискванията и на закона и на правилника на БАН и на правилника на ИИОЗ за участие в такъв конкурс.

Д-р Юлия Васева-Дикова има и немалка научно-организационна дейност.

Препоръки и бележки: Относително малката публикационна активност в списания смущава, още повече, че последната излязла статия в списание е през 2008 г.! Препоръката ми е да публикува повече в списания, като постепенно започне да пробва и в международни.

Имам и няколко бележки, предимно от ненаучно естество. И в съдържанието, и в текста на книгата, точка 1.2.2 е озаглавена “Процедури по елиминирание на **теоритични** конструкции.....”?! Отначало си помислих, дали това не е някакъв нов термин, може би нещо като “Конструкции получени в резултат от теории”. Но от текста останах с впечатление, че вероятно е да е обикновена печатна грешка и би трябвало да е “Процедури по елиминирание на **теоретични** конструкции.....”. (Оставям на авторката да каже кое е вярното.) На стр., 90 на книгата, в бележката под черта има неприятна грешка – резултат от некачествена работа при предпечатната подготовка или в печатницата... Така че препоръката ми е да си гледа по-внимателно коректурите. Още повече, че от тази година кандидатката е кооптирана в редколегията на списание “Философски алтернативи” и сред задълженията ѝ, макар и не основно, ще е и да следи коректурите на книжките, за да излизат в най-добър вид. Напр. да няма страници със само 2 реда, каквато е стр. 101 на книгата ѝ. Дори и да следи да няма редове с по-големи бели полета, каквито в монографията ѝ има напр. на стр.80, 81, 86, 88 и на други. Разбира се, основните ѝ задачи ще са други и се надявам след хабилитацията да се включи още по-активно в работата на редколегията, и като оценител, и в обсъжданията, и като активно търсещ качествени статии свързани с областта ѝ, и при популяризирането на списанието. На стр. 96, като коментира семантичната интерпретация на формално представен модел на Скот, цитирайки го (бел. 53) го прави на английски. Това е допустимо, но освен че е желателно да не затруднява читателя може да се интерпретира и като притеснение и неувереност да не сбърка при превода.

Заключение: С цялостната си научна дейност и особено с монографията си д-р Юлия Александрова Васева-Дикова има изискуемите качества да бъде избрана за доцент по 2.3. Философия, в секция “Онтологически и епистемологически изследвания” на Института за изследване на общества и знанието при БАН - София.

И като член на Научното жури и като член на НС на ИИОЗ аз ще гласувам ЗА нейния избор.

София, 16.5.2014

Проф. дфн МАРТИН ТАБАКОВ.